

KONU-4 KÖMÜR ÜRETİM MALİYETLERİ VE TERMİK SANTRALLER HAKKINDA BİLGİ NOTU

Ülkemizde 2022 yılında 105 milyon ton tüvenan kömür üretimi yapılmıştır. Üretilen kömürün çok önemli bir kısmı (%80) Termik Santrallerde tüketilmiştir. 35 milyon ton civarında da kömür ithal edilmiştir. Kömür ithalatına ödenen rakam 5,3 milyar ABD dolarıdır.

2022 yılında kömüre dayalı santrallerden üretilen elektriğin toplam elektrik üretimi içindeki payı %36,18 olurken, yerli kömürün (linyit+ taş kömürü + asfaltit) payı ise %15,89 olmuştur. **Elektrik üretiminde yerli kömürün payı giderek azalmaktadır.**

Yerli kömür santrallerinin bir kısmı ihtiyaç duydukları kömürü kendi ocaklarından temin ederken, bir kısmı TKİ vasıtasıyla temin etmektedir. Bazı Termik Santraller de hem sahalarındaki kömürün kalorifik değerinin düşüklüğünü dengelemek, hem de çeşitli hukuki ve sosyal engeller dolayısı ile kendi ocaklarından temin edemedikleri kömür miktarını tamamlamak için ihtiyaçlarını piyasadan temin etme cihetine gitmişlerdir.

Kömür üretim maliyetleri yükselirken serbest piyasadaki elektrik satış fiyatları da aşağıya doğru düşme eğilimindedir.

2024 yılı 19 Şubat tarihi itibarıyla 2024 yılı ilk 50 günlük aritmetik ortalama 1 MWh elektrik satış fiyatı 1.927,32 TL (63,89 USD) olarak gerçekleşmiştir.

Her ne kadar üretim ve tedarik şekline göre maliyetler değişiklik arz etse de TKİ tarafından kömür temin edilen santraller ve TKİ fiyatını baz alan üreticilerden enerji hammadde ihtiyacını temin eden **Termik Santraller için 1 MWh elektrik üretim maliyeti 2024 yılı itibarıyla yatırım ve finansman hariç 90 USD'yi geçmektedir (Bkz. Ek-1).**

Buhar üretimi için kömür tüketen diğer tesisler (şeker fabrikaları, tekstil fabrikaları vb.) kömür fiyatını kendi ürettiği ürünlerin satış fiyatlarına yansıtma imkânı bulurken, Elektrik üreten Termik Santrallerin böyle bir hareket alanı bulunmamaktadır. Son yıllarda, her türlü mal ve hizmetin fiyatı hem Türk Lirası hem de döviz cinsinden artarken, elektrik fiyatları hem Türk Lirası hem de döviz bazında düşmektedir. Dolayısıyla, maliyet artışları ve satış fiyatları üzerinde herhangi bir kontrolü bulunmayan santraller hem artan maliyetler hem de satış fiyatı tahtında zarara uğramışlardır.

MWh başına (finansman ve yatırım hariç) yaklaşık 26 USD zarar eden bir Termik Santralin faaliyetlerine devam etmesi imkansızdır. Termik Santraller durduğunda Kömür İşletmeleri de büyük ölçüde duracaktır. Bu duruşların ülkemize telafisi zor zararlar (bölgesel istihdam kaybı, bölgesel ekonomik durgunluk, iletim ağlarında bölgesel baz yük düşümü, artan dış ticaret açığı, vb.) vermesi kaçınılmazdır. Yerli Kömür Üreticilerini ve yerli kömür kullanılan Termik santrallerin bugün faaliyetlerine devamı sağlanmazsa yarın daha önce yaşadığı gibi enerji arz güvenliği için Doğalgaz santrallerine teslim olmamız kaçınılmaz hale gelecektir.

Bunlara ek olarak, ithal kömürde değiştirilen mevzuat kapsamında %1 olan kükürt sınırının %3'e çekilerek nispeten daha ucuz ve verimsiz ithal kömürün ülkemize ithalinin önünün açılmış olması hem yerli kömür üreticileri hem de yerli kömür ile çalışan termik santraller için mevcut durumu zorlaştırmasının yanı sıra, ithal kömür ile yapılan üretim hem dış ticaret açığını artıracak hem de döviz kurlarının artması yönünde baskı oluşturacaktır. Bu sebeple bu kararın yeniden gözden geçirilmesinin faydalı olacağı değerlendirilmektedir.

Ülkemizin de imzacısı olduğu Paris Anlaşmasına ilişkin gelecek dönemdeki yükümlülükler değerlendirildiğinde, yükümlülükler başlamadan mevcut kömür kaynaklarımızın azami şekilde kullanılması milli menfaatlerimiz gereğidir.

Üretim maliyetleri artan kömür üreticilerimizin desteklenmesinin yanı sıra üretim maliyet ve elektrik fiyatları arasında makul bir denge kurularak kömür üreticilerimizin üretimlerini arttırarak devam etmeleri, termik santrallerin de rehabilitasyon ve çevre yatırımlarını yapabilecek, kredi borçlarını ödeyerek düzlüğe çıkabilecek bir hale gelmelerini sağlayacak bir fiyat/destek mekanizmasının kurulmasının yukarıda sıralanan gerekçelerle ülkemizin menfaatine olacağı hususunu bilgi ve tensiplerinize arz ederiz.

EK-1: Yerli Kömür Maliyetlerindeki Artışlar